Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 6 września 2018 r.*

Odwołanie – Znak towarowy Unii Europejskiej – Postępowanie w sprawie unieważnienia prawa do znaku – Słowny znak towarowy NEUSCHWANSTEIN – Rozporządzenie (WE) nr 207/2009 – Artykuł 7 ust. 1 lit. b) i c) – Bezwzględne podstawy odmowy rejestracji – Charakter opisowy – Oznaczenie pochodzenia geograficznego – Charakter odróżniający – Artykuł 52 ust. 1 lit. b) – Zła wiara

W sprawie C-488/16 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 13 września 2016 r.,

Bundesverband Souvenir – Geschenke – Ehrenpreise eV, z siedzibą w Veitsbronn (Niemcy), reprezentowany przez B. Bittnera, Rechtsanwalt,

wnoszący odwołanie,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania są:

Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO), reprezentowany przez D. Botisa, A. Schifka i D. Walicką, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

Freistaat Bayern, reprezentowany przez M. Müllera, Rechtsanwalt,

interwenient w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: J.L. da Cruz Vilaça, prezes izby, E. Levits, A. Borg Barthet (sprawozdawca), M. Berger i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: R. Șereș, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 listopada 2017 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 11 stycznia 2018 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: niemiecki.

Wyrok

1 W swoim odwołaniu Bundesverband Souvenir – Geschenke – Ehrenpreise eV wnosi o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 5 lipca 2016 r., Bundesverband Souvenir – Geschenke – Ehrenpreise/EUIPO – Freistaat Bayern (NEUSCHWANSTEIN) (T-167/15, niepublikowanego, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem", EU:T:2016:391), w którym Sąd ten oddalił jego skargę zmierzającą do stwierdzenia nieważności decyzji Piątej Izby Odwoławczej Urzędu Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) z dnia 22 stycznia 2015 r. (sprawa R 28/2014-5), dotyczącej postępowania w sprawie unieważnienia prawa do znaku między wnoszącym odwołanie a Freistaat Bayern (wolnym krajem Bawaria, Niemcy) (zwanej dalej „sporną decyzją").

Ramy prawne

2 Artykuł 7, zatytułowany „Bezwzględne podstawy odmowy rejestracji", rozporządzenia Rady (WE) nr 207/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie [znaku towarowego Unii Europejskiej] (Dz.U. 2009, L 78, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2016, L 79, s. 44) przewiduje w ust. 1 lit. b) i c):

„Nie są rejestrowane:

[…]

b) znaki towarowe, które pozbawione są jakiegokolwiek odróżniającego charakteru;

c) znaki towarowe, które składają się wyłącznie z oznaczeń lub wskazówek mogących służyć w obrocie do oznaczania rodzaju, jakości, ilości, przeznaczenia, wartości, pochodzenia geograficznego lub czasu produkcji towaru lub świadczenia usługi, lub innych właściwości towarów lub usług;

[…]".

3 Artykuł 52, zatytułowany „Bezwzględne podstawy unieważnienia", tego rozporządzenia stanowi w ust. 1:

„[Unijny] znak towarowy podlega unieważnieniu na podstawie wniosku do Urzędu lub roszczenia wzajemnego w postępowaniu w sprawie naruszenia:

a) w przypadku gdy [unijny] znak towarowy został zarejestrowany z naruszeniem przepisów art. 7;

b) w przypadku gdy zgłaszający działał w złej wierze w momencie dokonywania zgłoszenia znaku towarowego".

Okoliczności powstania sporu

4 W dniu 22 lipca 2011 r. wolny kraj Bawaria dokonał w EUIPO zgłoszenia unijnego znaku towarowego na podstawie rozporządzenia nr 207/2009.

5 Znakiem towarowym, dla którego wystąpiono o rejestrację, jest oznaczenie słowne „NEUSCHWANSTEIN" (zwane dalej „zakwestionowanym znakiem towarowym").

6 Towary i usługi, dla których wniesiono o rejestrację, należą do klas 3, 8, 14–16, 18, 21, 25, 28, 30, 32–36, 38 i 44 w rozumieniu Porozumienia nicejskiego dotyczącego międzynarodowej klasyfikacji towarów i usług dla celów rejestracji znaków z dnia 15 czerwca 1957 r., ze zmianami, i odpowiadają, dla każdej z tych klas, następującemu opisowi:

– klasa 3: „artykuły perfumeryjne; środki do pielęgnacji ciała i urody”;

– klasa 8: „wyroby nożownicze, widelce i łyżki z metali szlachetnych”;

– klasa 14: „wyroby jubilerskie/biżuteria; zegary i zegarki”;

– klasa 15: „instrumenty muzyczne; szafy grające; elektryczne i elektroniczne instrumenty muzyczne”;

– klasa 16: „papier listowy i do notatek; ołówki i atrament”;

– klasa 18: „skóra i imitacja skóry; parasolki; torby podróżne; torebki; torby podróżne na ubrania; walizy; teczki skórzane; kuferki na kosmetyki (bez zawartości); kosmetyczki”;

– klasa 21: „wyroby szklane, porcelanowe i ceramiczne nieujęte w innych klasach; czajniczki do herbaty nie z metali szlachetnych”;

– klasa 25: „odzież; obuwie; nakrycia głowy; podwiązki/szelki; paski; szelki”;

– klasa 28: „gry i zabawki; gry planszowe”;

– klasa 30: „kawa; herbata; kakao; cukier; miód; paszteciki; ciasta; ciastka (kruche); słodycze; lody; wyroby cukiernicze; przyprawy”;

– klasa 32: „napoje bezalkoholowe; piwo”;

– klasa 33: „napoje alkoholowe (z wyjątkiem piwa)”;

– klasa 34: „zapałki; papierośnice, popielniczki, artykuły dla palaczy wykonane z metali nieszlachetnych; papierosy; tytoń”;

– klasa 35: „usługi agencji reklamowych”;

– klasa 36: „ubezpieczenia; finansowanie; działalność monetarna; majątek nieruchomy”;

– klasa 38: „usługi telekomunikacyjne i łącznościowe”;

– klasa 44: „zabiegi higieniczne i pielęgnacja urody dla ludzi”.

7 Zgłoszenie zakwestionowanego znaku towarowego zostało opublikowane w *Biuletynie Wspólnotowych Znaków Towarowych* nr 166/2011 z dnia 2 września 2011 r., zaś zakwestionowany znak towarowy został zarejestrowany w dniu 12 grudnia 2011 r. pod numerem 10144392.

8 W dniu 10 lutego 2012 r. wnoszący odwołanie na podstawie art. 52 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 207/2009 w związku z art. 7 ust. 1 lit. b) i c) tegoż rozporządzenia wniósł o unieważnienie prawa do zakwestionowanego znaku towarowego w odniesieniu do wszystkich towarów i usług określonych w pkt 6 powyżej.

9 W dniu 21 października 2013 r. Wydział Unieważnień EUIPO oddalił ten wniosek o unieważnienie prawa do znaku, uznając, że zakwestionowany znak towarowy ani nie składa się ze wskazówek mogących służyć do oznaczania pochodzenia geograficznego, ani nie obejmuje innych swoistych właściwości danych towarów lub usług, a zatem nie nastąpiło naruszenie art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009. Co więcej, uznał on, że skoro zakwestionowany znak towarowy ma odróżniający charakter w odniesieniu do danych towarów lub usług, to nie został naruszony art. 7 ust. 1 lit. b) tegoż rozporządzenia. Uznał on wreszcie, że wnoszący odwołanie nie wykazał, iż zgłoszenie zakwestionowanego znaku towarowego do rejestracji zostało dokonane w złej wierze, nie miało więc miejsca naruszenie art. 52 ust. 1 lit. b) omawianego rozporządzenia.

10 W dniu 20 grudnia 2013 r. wnoszący odwołanie, działając na podstawie art. 58–64 rozporządzenia nr 207/2009, wniósł do EUIPO odwołanie od decyzji Wydziału Unieważnień.

11 Sporną decyzją Piąta Izba Odwoławcza EUIPO utrzymała w mocy decyzję Wydziału Unieważnień i oddaliła wniesione odwołanie.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

12 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 2 kwietnia 2015 r. wnoszący odwołanie wniósł skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji.

13 W uzasadnieniu skargi podniósł on trzy zarzuty dotyczące naruszenia, odpowiednio, art. 7 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009, art. 7 ust. 1 lit. c) tego rozporządzenia i art. 52 ust. 1 lit. b) wspomnianego rozporządzenia.

14 Zaskarżonym wyrokiem Sąd oddalił trzy zarzuty podniesione przez wnoszącego odwołanie i w rezultacie oddalił skargę w całości.

Żądania stron przed Trybunałem

15 W odwołaniu wnoszący je wnosi do Trybunału o:

– stwierdzenie nieważności zaskarżonego wyroku;

– unieważnienie rejestracji zakwestionowanego znaku towarowego, oraz

– obciążenie EUIPO kosztami postępowania.

16 EUIPO i wolny kraj Bawaria wnoszą do Trybunału o oddalenie odwołania i o obciążenie wnoszącego je kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania

17 Na poparcie odwołania wnoszący je podnosi trzy zarzuty dotyczące naruszenia, odpowiednio, art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009, naruszenia art. 7 ust. 1 lit. b) wspomnianego rozporządzenia oraz art. 52 ust. 1 lit. b) tegoż rozporządzenia.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

Argumentacja stron

18 W zarzucie pierwszym wnoszący odwołanie twierdzi, że Sąd naruszył art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009, orzekając, że zakwestionowany znak towarowy nie ma charakteru opisowego w odniesieniu do danych towarów i usług. Zarzut ten dzieli się w istocie na dwie części.

19 W części pierwszej wnoszący odwołanie podważa niektóre oceny dokonane przez Sąd w pkt 22, 26 i 27 zaskarżonego wyroku.

20 I tak, w pierwszej kolejności Sąd według niego błędnie stwierdził w pkt 22 zaskarżonego wyroku, że w odniesieniu do niektórych towarów należących do klasy 14 poziom uwagi właściwego kręgu odbiorców jest wyższy. Zdaniem wnoszącego odwołanie, nawet jeśli ta klasa towarów obejmuje częściowo towary kosztowne, nie należy jednak uznawać w sposób ogólny, że w odniesieniu do nich stopień uwagi będzie wyższy, ponieważ biżuteria i zegarki mogą być również oferowane w cenach bardzo rozsądnych.

21 W drugiej kolejności Sąd również niesłusznie zdaniem wnoszącego odwołanie stwierdził w pkt 26 zaskarżonego wyroku, iż nazwa „Neuschwanstein", jako że oznacza dosłownie „nowy łabędzi kamień", jest nazwą wyimaginowaną i oryginalną, która jednak nie pozwala właściwemu kręgowi odbiorców na ustalenie związku z danymi kategoriami towarów i usług. Według wnoszącego odwołanie stwierdzenie to implikuje analizę nazwy „Neuschwanstein", której właściwy krąg odbiorców nie przeprowadza.

22 W trzeciej kolejności wnoszący odwołanie twierdzi, że pkt 27 zaskarżonego wyroku zawiera sprzeczność w zakresie, w jakim Sąd przyznaje z jednej strony, że zamek Neuschwanstein można umiejscowić pod względem geograficznym, podczas gdy z drugiej strony stwierdza on, że nie można uznać go za miejsce geograficzne.

23 W czwartej i ostatniej kolejności wnoszący odwołanie uważa, że stwierdzenie Sądu zawarte w pkt 27 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym zamek Neuschwanstein stanowi przede wszystkim miejsce muzealne, jest błędne. Otóż zdaniem wnoszącego odwołanie Sąd sam sobie zaprzecza, ponieważ wskazuje w tym samym punkcie, że zamek ów jest znany ze swej swoistej architektury, co nie odnosi się do muzeum. Następnie właściwy krąg odbiorców postrzega według wnoszącego odwołanie wspomniany zamek jako budowlę, której swoistość wiąże się również z jej położeniem geograficznym, a nie jako muzeum. Wreszcie znaczenie muzeum ocenia się zdaniem wnoszącego odwołanie w zależności od wystawionych w nim eksponatów. Zwiedzający przybywają zaś do tego zamku, aby podziwiać nie wystawione w nim eksponaty, lecz jego swoistą architekturę.

24 W drugiej części zarzutu pierwszego wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi naruszenie interesu ogólnego leżącego u podstaw art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009 oraz orzecznictwa wynikającego z wyroku z dnia 4 maja 1999 r., Windsurfing Chiemsee (C-108/97 i C-109/97, EU:C:1999:230) poprzez orzeczenie w pkt 27 zaskarżonego wyroku, iż skoro zamek Neuschwanstein nie jest jako taki miejscem wytwarzania towarów ani świadczenia usług, zakwestionowany znak towarowy nie może wskazywać pochodzenia geograficznego towarów i usług nim objętych.

25 Z wyroku z dnia 4 maja 1999 r., Windsurfing Chiemsee (C-108/97 i C-109/97, EU:C:1999:230), wynika bowiem, że co się tyczy nazw geograficznych, istnieje interes ogólny w zachowaniu ich dostępności, w szczególności ze względu na ich zdolność do wpływania na preferencje konsumentów, na przykład poprzez przypisanie towarów miejscu, które może wzbudzić pozytywne odczucia. Zdaniem wnoszącego odwołanie takie pozytywne odczucia mogą w szczególności być wywołane przez pamiątki

z wakacji, tak że właściwy krąg odbiorców będzie ustanawiać związek między danymi towarami i usługami a miejscem turystycznym, które stanowi zamek Neuschwanstein, a nie między tymi towarami i usługami a określonym przedsiębiorstwem.

26 Trybunał orzekł również w pkt 37 wyroku z dnia 4 maja 1999 r., Windsurfing Chiemsee (C-108/97 i C-109/97, EU:C:1999:230), że związek między towarem a miejscem geograficznym niekoniecznie zależy od wytwarzania tego towaru w tym miejscu. W przypadku artykułów pamiątkowych miejsce sprzedaży ma decydujące znaczenie dla właściwego kręgu odbiorców, ponieważ takie artykuły są sprzedawane niemal wyłącznie w bezpośrednim otoczeniu danej atrakcji turystycznej. Miejsce sprzedaży powinno zatem również być uznawane za oznaczenie pochodzenia geograficznego.

27 Ponadto, opierając się w pkt 29 zaskarżonego wyroku wyłącznie na sprzedaży wspomnianych towarów i usług przez samego operatora zamku, Sąd narusza interes ogólny polegający na zapewnieniu dostępności nazwy atrakcji turystycznej znanej na całym świecie dla artykułów pamiątkowych.

28 EUIPO i wolny kraj Bawaria uważają tytułem głównym, że zarzut pierwszy należy odrzucić jako niedopuszczalny. W każdym razie podnoszą, że Sąd poprawnie zastosował odnośne orzecznictwo i art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009.

Ocena Trybunału

29 Co się tyczy pierwszej części zarzutu pierwszego, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 256 TFUE i art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołanie jest ograniczone do kwestii prawnych. Wyłącznie Sąd jest właściwy do dokonania ustaleń i oceny istotnych okoliczności faktycznych oraz oceny dowodów. Ocena tych okoliczności faktycznych i dowodów nie stanowi zatem – z zastrzeżeniem przypadków ich przeinaczenia – kwestii prawnej podlegającej jako taka kontroli Trybunału w postępowaniu odwoławczym (zob. w szczególności wyrok z dnia 2 września 2010 r., Calvin Klein Trademark Trust/OHIM, C-254/09 P, EU:C:2010:488, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).

30 Takimi ocenami okoliczności faktycznych są zaś ustalenia dokonane przez Sąd w pkt 22, 26 i 27 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którymi właściwy krąg odbiorców wykazuje wyższy stopień uwagi w odniesieniu do towarów i usług należących do klas 14 i 36, nazwa „Neuschwanstein" jest nazwą wyimaginowaną i oryginalną, zamku noszącego tę nazwę nie można uznać za miejsce geograficzne i zamek ów jest przede wszystkim miejscem muzealnym.

31 Należy stwierdzić, że poprzez argumenty podniesione na poparcie pierwszej części omawianego zarzutu wnoszący odwołanie ogranicza się do zakwestionowania wspomnianych ocen okoliczności faktycznych, których dokonał Sąd, i dąży w rzeczywistości do dokonania przez Trybunał nowej oceny tych okoliczności faktycznych, nie podnosząc jednak w tym względzie jakiegokolwiek ich przeinaczenia.

32 Wynika stąd, że pierwszą część zarzutu pierwszego należy odrzucić jako niedopuszczalną.

33 W drugiej części zarzutu pierwszego wnoszący odwołanie twierdzi w istocie, że Sąd naruszył interes ogólny leżący u podstaw art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009 oraz wyroku z dnia 4 maja 1999 r., Windsurfing Chiemsee (C-108/97 i C-109/97, EU:C:1999:230) poprzez orzeczenie w pkt 27 zaskarżonego wyroku, iż skoro zamek Neuschwanstein nie jest jako taki miejscem wytwarzania towarów ani świadczenia usług, zakwestionowany znak towarowy nie może wskazywać pochodzenia geograficznego danych towarów i usług.

34 Tym samym w drugiej części zarzutu pierwszego wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi, że ten nie uznał nazwy „Neuschwanstein" za oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów i usług objętych zakwestionowanym znakiem towarowym w rozumieniu art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009, tak że ta część zarzutu podnosi kwestię prawną, która jest dopuszczalna w ramach postępowania odwoławczego.

35 Przede wszystkim należy przypomnieć, że art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009 zakazuje rejestracji unijnych znaków towarowych złożonych wyłącznie z oznaczeń lub wskazówek mogących służyć w obrocie do określenia pochodzenia geograficznego towaru lub usługi, dla których wnosi się o rejestrację.

36 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepis ten realizuje cel związany z interesem ogólnym polegający na tym, by oznaczenia lub wskazówki mogące służyć w obrocie do opisywania kategorii towarów lub usług objętych zgłoszeniem mogły być swobodnie używane przez wszystkich, w tym jako znaki wspólne lub w ramach złożonych lub graficznych znaków towarowych. Przepis ten stoi zatem na przeszkodzie zarezerwowaniu takich oznaczeń lub wskazówek dla jednego przedsiębiorstwa ze względu na ich rejestrację w charakterze znaku towarowego (wyroki: z dnia 4 maja 1999 r., Windsurfing Chiemsee, C-108/97 i C-109/97, EU:C:1999:230, pkt 25; a także z dnia 10 lipca 2014 r., BSH/OHIM, C-126/13 P, niepublikowany, EU:C:2014:2065, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

37 Szczególnie w odniesieniu do oznaczeń lub wskazówek mogących służyć do oznaczania pochodzenia geograficznego kategorii towarów, dla których wniesiono o rejestrację znaku towarowego, a dokładniej nazw geograficznych, Trybunał orzekł, że istnieje interes ogólny w zachowaniu ich dostępności, w szczególności ze względu na ich zdolność nie tylko do ewentualnego wskazywania jakości i innych właściwości danych kategorii towarów, ale również z uwagi na ich zdolność do wpływania w różny sposób na preferencje konsumentów, przykładowo poprzez przypisanie towarów miejscu, które może wzbudzać pozytywne odczucia (wyrok z dnia 4 maja 1999 r., Windsurfing Chiemsee, C-108/97 i C-109/97, EU:C:1999:230, pkt 26).

38 Trybunał podkreślił w tym względzie, że oznaczenie może zostać wykluczone z rejestracji na podstawie art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009 jedynie w przypadku, gdy nazwa geograficzna, w odniesieniu do której wniesiono o rejestrację w charakterze znaku towarowego, oznacza miejsce, które w chwili zgłoszenia wykazuje w odczuciu zainteresowanych kręgów związek z daną kategorią towarów, lub można w uzasadniony sposób przypuszczać, że w przyszłości taki związek będzie można ustanowić (zob. podobnie wyroki: z dnia 4 maja 1999 r., Windsurfing Chiemsee, C-108/97 i C-109/97, EU:C:1999:230, pkt 31; a także z dnia 12 lutego 2004 r., Koninklijke KPN Nederland, C-363/99, EU:C:2004:86, pkt 56).

39 Należy jednak wskazać, iż co do zasady art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009 nie stoi na przeszkodzie rejestracji nazw geograficznych, które nie są znane w zainteresowanych kręgach lub przynajmniej nie są znane jako oznaczenie obszaru geograficznego, ani nazw, odnośnie do których – ze względu na cechy wskazanego miejsca – nie jest prawdopodobne, aby zainteresowane kręgi mogły uznać, że dana kategoria towarów pochodzi z tego miejsca (zob. podobnie wyrok z dnia 4 maja 1999 r., Windsurfing Chiemsee, C-108/97 i C-109/97, EU:C:1999:230, pkt 33).

40 W niniejszej sprawie Sąd orzekł w istocie w pkt 27 zaskarżonego wyroku, że zamek Neuschwanstein jest przede wszystkim miejscem muzealnym, którego podstawową funkcją jest nie wytwarzanie lub sprzedaż artykułów pamiątkowych czy świadczenie usług, lecz zachowanie dziedzictwa, i że zamek ten nie jest znany z artykułów pamiątkowych, które sprzedaje, ani z usług, które oferuje. Sąd wywiódł na tej podstawie, że skoro wspomniany zamek nie jest jako taki miejscem wytwarzania towarów ani świadczenia usług, zakwestionowany znak towarowy nie może wskazywać pochodzenia geograficznego towarów i usług nim objętych. W związku z tym Trybunał powinien sprawdzić, czy, jak utrzymuje wnoszący odwołanie, ocena ta wynika z nieuwzględnienia interesu ogólnego leżącego u podstaw art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009.

41 W pierwszej kolejności należy zbadać argument wnoszącego odwołanie, zgodnie z którym nazwa „Neuschwanstein” jest opisowa w rozumieniu art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009, jako że wspomnienie, do którego się odnosi ta nazwa, wskazuje na jakość lub istotną właściwość towarów i usług objętych zakwestionowanym znakiem towarowym, umożliwiając właściwemu kręgowi odbiorców ustalenie związku pomiędzy tymi towarami i usługami a zamkiem Neuschwanstein.

42 W tym względzie należy podkreślić, że jak zauważył rzecznik generalny w pkt 39 opinii, żadna z klas w rozumieniu porozumienia nicejskiego nie odnosi się do „artykułów pamiątkowych”. W rezultacie Sąd słusznie uznał – jak wynika z pkt 22 i 27 zaskarżonego wyroku – że towary objęte zakwestionowanym znakiem towarowym są towarami bieżącego użytku, a rozpatrywane usługi to usługi życia codziennego umożliwiające zarządzanie zamkiem i jego eksploatację.

43 Ponadto z akt sprawy nie wynika, że wspomniane towary i usługi przeznaczone do codziennego użytku obejmują szczególne właściwości lub mają swoistą jakość, z których zamek Neuschwanstein byłby tradycyjnie znany i ze względu na które byłoby prawdopodobne, iż właściwy krąg odbiorców może zakładać, że pochodzą one z tego miejsca lub że są w nim wytwarzane lub świadczone.

44 W szczególności, co się tyczy towarów objętych zakwestionowanym znakiem towarowym, należy podkreślić, że okoliczność, iż towary te są sprzedawane jako artykuły pamiątkowe, nie jest istotna dla dokonania oceny charakteru opisowego nazwy „Neuschwanstein”. Przypisana danemu towarowi funkcja pamiątki nie stanowi bowiem obiektywnej właściwości nierozerwalnie związanej z charakterem towaru, ponieważ funkcja ta jest uzależniona od wolnej woli nabywcy i jest ukierunkowana wyłącznie na jego intencje.

45 Ponieważ nazwa „Neuschwanstein” oznacza zamek noszący to miano, należy uznać, że samo opatrzenie tą nazwą zwłaszcza rozpatrywanych towarów pozwala właściwemu kręgowi odbiorców uznać te towary codziennego użytku również za artykuły pamiątkowe. Okoliczność, że stanowią one pamiątki poprzez samo opatrzenie ich wspomnianą nazwą, nie stanowi sama w sobie istotnej właściwości opisującej wspomniane towary.

46 W związku z tym nie można w uzasadniony sposób przypuszczać, że w odczuciu właściwego kręgu odbiorców wspomnienie, do którego odnosi się nazwa „Neuschwanstein”, wskazuje na jakość lub istotną właściwość towarów i usług objętych zakwestionowanym znakiem towarowym.

47 W drugiej kolejności należy zbadać argument wnoszącego odwołanie, zgodnie z którym nazwa „Neuschwanstein” opisuje pochodzenie geograficzne towarów i usług oznaczonych zakwestionowanym znakiem towarowym, ponieważ miejsce sprzedaży tych towarów i usług należy uznać za element wiążący je z zamkiem Neuschwanstein.

48 W tym względzie należy przypomnieć, że w wyroku z dnia 4 maja 1999 r., Windsurfing Chiemsee (C-108/97 i C-109/97, EU:C:1999:230, pkt 36), Trybunał orzekł, że o ile oznaczenie pochodzenia geograficznego towaru jest wprawdzie w zwykłych przypadkach oznaczeniem miejsca, w którym towar został wytworzony lub mógłby być wytworzony, o tyle nie można wykluczyć, że związek między towarem a miejscem geograficznym zależy od innych elementów wiążących, na przykład od okoliczności, że towar ten został wymyślony i zaprojektowany w rozpatrywanym miejscu geograficznym.

49 Wynika z tego, że Trybunał nie ograniczył elementów wiążących do miejsca wytwarzania danych produktów. Jednakże, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 41 opinii, nie oznacza to jednak nieuchronnie, że miejsce sprzedaży może stanowić element wiążący między towarami i usługami objętymi zakwestionowanym znakiem towarowym a rozpatrywanym miejscem, i to nawet w przypadku artykułów sprzedawanych jako pamiątki.

50 W istocie sama okoliczność, że wspomniane towary i usługi są oferowane w określonym miejscu, nie może stanowić opisowego wskazania ich pochodzenia geograficznego, jako że miejsce sprzedaży wspomnianych towarów i usług nie może jako takie oznaczać właściwości, jakości lub swoistych cech związanych z pochodzeniem geograficznym tych towarów i usług, takich jak rzemiosło, tradycja lub klimat, którymi cechuje się określone miejsce, jak wskazuje w istocie rzecznik generalny w pkt 42 opinii.

51 W niniejszym przypadku, jak Sąd uznał w pkt 27 i 29 zaskarżonego wyroku, zamek Neuschwanstein jest znany nie z artykułów pamiątkowych, które sprzedaje, lub z usług, które oferuje, lecz ze swoistej architektury. Z akt sprawy nie wynika poza tym, by zakwestionowany znak towarowy był używany do celów sprzedaży swoistych produktów pamiątkowych i oferowania szczególnych usług, z których byłby on tradycyjnie znany.

52 Ponadto, jak wynika z pkt 41 zaskarżonego wyroku, nie wszystkie usługi objęte zakwestionowanym znakiem towarowym są oferowane bezpośrednio na terenie zamku Neuschwanstein. Co się tyczy danych towarów, jak wnoszący odwołanie sam w nim przyznaje, nie jest wykluczone, że są one sprzedawane poza otoczeniem zamku.

53 W tych okolicznościach nie można w uzasadniony sposób przypuszczać, że w odczuciu właściwego kręgu odbiorców miejsce sprzedaży, jako takie, do którego odnosi się nazwa „Neuschwanstein", stanowi opis jakości lub istotnej właściwości towarów i usług objętych zakwestionowanym znakiem towarowym.

54 Tym samym Sąd, nie naruszając prawa, orzekł w pkt 27 zaskarżonego wyroku, że skoro zamek Neuschwanstein nie jest jako taki miejscem wytwarzania towarów ani świadczenia usług, zakwestionowany znak towarowy nie może wskazywać pochodzenia geograficznego towarów i usług nim objętych.

55 Wynika z tego, że drugą część zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną, a zarzut pierwszy nie podlega zatem uwzględnieniu w całości.

W przedmiocie zarzutu drugiego

Argumentacja stron

56 Zarzut drugi składa się z dwóch części. W części pierwszej wnoszący odwołanie twierdzi najpierw w istocie, że Sąd naruszył art. 7 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009, ograniczając się w celu dokonania oceny odróżniającego charakteru zakwestionowanego znaku towarowego do stwierdzenia w pkt 41 i 42 zaskarżonego wyroku, że samo opatrzenie nazwą „Neuschwanstein" danych towarów i usług pozwala na odróżnienie ich od towarów lub usług sprzedawanych lub świadczonych w innych miejscach handlowych lub turystycznych. Zdaniem wnoszącego odwołanie stwierdzenie to nie pozwala na wyciągnięcie wniosku co do charakteru odróżniającego zakwestionowanego znaku towarowego. Artykuł oznaczony napisem „Munich" różni się jego zdaniem nieuchronnie od artykułu oznaczonego nazwą „Hamburg", jako że konsumenci mogą zakładać, że pierwszy artykuł został wyprodukowany w Monachium, a drugi – w Hamburgu.

57 Następnie w pkt 41 zaskarżonego wyroku Sąd zdaniem wnoszącego odwołanie popadł w swoim rozumowaniu w błędne koło, stwierdzając, iż oznaczenie „NEUSCHWANSTEIN" oznacza nie tylko zamek jako miejsce muzealne, ale także sam zakwestionowany znak towarowy. W ten sposób uzasadnienie Sądu uprzedziło decyzję co do tego, czy omawiane oznaczenie może stanowić znak towarowy, czy nie.

58 Wnoszący odwołanie utrzymuje wreszcie, że zawarte w pkt 42 zaskarżonego wyroku stwierdzenie Sądu, zgodnie z którym zakwestionowany znak towarowy pozwala na sprzedawanie i świadczenie pod tym szyldem towarów i usług, których jakość może być kontrolowana przez wolny kraj Bawaria, stanowi nie wskazanie odróżniającego charakteru oznaczenia „NEUSCHWANSTEIN", lecz konsekwencję rejestracji tego oznaczenia jako znaku towarowego.

59 W drugiej części zarzutu drugiego wnoszący odwołanie twierdzi, że Sąd powinien był wziąć pod uwagę, przynajmniej w charakterze wskazówki orientacyjnej, postanowienie Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości, Niemcy) z dnia 8 marca 2012 r., którym unieważniono rejestrację oznaczenia „NEUSCHWANSTEIN" w charakterze krajowego znaku towarowego.

60 EUIPO i wolny kraj Bawaria uważają, że pierwsza część zarzutu drugiego jest niedopuszczalna, a druga część zarzutu drugiego powinna zostać oddalona jako bezzasadna.

Ocena Trybunału

61 Co się tyczy pierwszej części zarzutu drugiego, należy stwierdzić, że chociaż sposobowi, w jaki zostało sformułowane odwołanie, brakuje jasności w tym względzie, z argumentacji wnoszącego odwołanie można wywieść, że zasadza się ona w istocie na twierdzeniu, że Sąd uzasadnił w niewystarczający sposób ocenę charakteru odróżniającego zakwestionowanego znaku towarowego.

62 Zarzucając Sądowi, że ten w niewystarczający sposób uzasadnił stwierdzenie, zgodnie z którym zakwestionowany znak towarowy ma charakter odróżniający, wnoszący odwołanie podnosi kwestię prawną, która może jako taka zostać podniesiona w ramach odwołania (wyrok z dnia 5 lipca 2011 r., Edwin/OHIM, C-263/09 P, EU:C:2011:452, pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo).

63 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału ciążący na Sądzie obowiązek uzasadnienia wymaga jasnego i jednoznacznego wskazania przyjętego przezeń rozumowania, tak aby umożliwić zainteresowanym poznanie uzasadnienia wydanego orzeczenia, a Trybunałowi sprawowanie kontroli sądowej (wyrok z dnia 24 stycznia 2013 r., 3F/Komisja, C-646/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:36, pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo).

64 Należy w tym względzie wskazać, że przypomniawszy w pkt 36–39 zaskarżonego wyroku orzecznictwo mające znaczenie dla dokonania oceny charakteru odróżniającego zakwestionowanego znaku towarowego, Sąd uznał w pkt 41 tego wyroku, że dane towary i usługi są towarami przeznaczonymi do bieżącego użytku, przy czym nie ma potrzeby wyróżnienia tych, które mogłyby należeć do kategorii typowych artykułów pamiątkowych, jak również usługami życia codziennego, które odróżniają się od artykułów pamiątkowych i innych usług związanych z działalnością turystyczną jedynie poprzez swoją nazwę, ponieważ nazwa ta oznacza nie tylko zamek jako miejsce muzealne, ale także zakwestionowany znak towarowy jako taki. Sąd dodał, że dane towary nie są wytwarzane na samym terenie zamku, lecz są one tam wystawione na sprzedaż i że o ile niektóre usługi mają na celu zarządzenie zamkiem, o tyle nie wszystkie są oferowane na miejscu.

65 W pkt 42 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że elementem słownym składającym się na zakwestionowany znak towarowy, który jest identyczny z nazwą zamku, jest fantazyjna nazwa niestanowiąca opisu sprzedawanych lub oferowanych towarów i usług. Zdaniem Sądu, jako że nazwa „Neuschwanstein" oznacza „nowy łabędzi kamień", samo opatrzenie zakwestionowanym znakiem towarowym sprzedawanych towarów i oferowanych usług pozwala na odróżnienie tych towarów i usług od towarów i usług, także bieżącego użytku, sprzedawanych lub świadczonych w innych miejscach handlowych lub turystycznych. Sąd dodał, że zakwestionowany znak towarowy pozwala na sprzedawanie i świadczenie pod tym szyldem towarów i usług, których jakość może być kontrolowana przez wolny kraj Bawaria, czy to bezpośrednio, czy pośrednio w ramach umów licencyjnych.

66 W pkt 43 zaskarżonego wyroku Sąd ponadto w szczególności uznał, że zakwestionowany znak towarowy pozwala właściwemu kręgowi odbiorców, ze względu na charakter swojej nazwy, nie tylko na nawiązanie do wizyty w zamku, ale także na odróżnienie pochodzenia handlowego danych towarów i usług, tak że krąg ten dojdzie do wniosku, że wszystkie produkty i usługi oznaczone zakwestionowanym znakiem towarowym zostały wytworzone i wprowadzone do obrotu lub były świadczone pod kontrolą wolnego kraju Bawaria, któremu można przypisać odpowiedzialność za ich jakość.

67 Z pkt 41–43 zaskarżonego wyroku wynika, że dla celów dokonania oceny charakteru odróżniającego zakwestionowanego znaku towarowego Sąd zbadał towary i usługi objęte tym znakiem i ocenił tworzący wspomniany znak towarowy element słowny, którym jest według niego fantazyjna nazwa niestanowiąca opisu danych towarów i usług.

68 W tym względzie należy zauważyć, że stwierdzenie Sądu, zgodnie z którym zakwestionowany znak towarowy nie opisuje pochodzenia geograficznego wspomnianych towarów i usług, nie przesądza o jego charakterze odróżniającym, stanowi natomiast konieczną przesłankę możliwości zarejestrowania znaku towarowego, który nie jest pozbawiony charakteru odróżniającego. To właśnie ze względu na brak charakteru opisowego zakwestionowanego znaku towarowego jest dopuszczalne, by jednostka taka jak wolny kraj Bawaria mogła zgłosić do rejestracji w charakterze unijnego znaku towarowego nazwę miejsca muzealnego, którego jest właścicielem, w związku z tym, że rozporządzenie nr 207/2009 nie stoi co do zasady temu na przeszkodzie. Nie można zatem uznać, że w tym względzie rozumowanie Sądu ma charakter błędnego koła, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 55 i 56 opinii.

69 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że w następstwie oceny charakteru odróżniającego zakwestionowanego znaku towarowego, dokonanej w świetle przypomnianego w pkt 36 zaskarżonego wyroku orzecznictwa, zgodnie z którym charakter odróżniający znaku towarowego oznacza, że znak ten umożliwia zidentyfikowanie towarów i usług, dla których wystąpiono o rejestrację, jako pochodzących z określonego przedsiębiorstwa, Sąd uzasadnił w sposób wymagany prawem istnienie wspomnianego charakteru odróżniającego, stwierdzając, że samo opatrzenie wspomnianym znakiem towarowym danych towarów i usług pozwala właściwemu kręgowi odbiorców na odróżnienie ich od towarów lub usług sprzedawanych lub świadczonych w innych miejscach handlowych lub turystycznych.

70 Natomiast w zakresie, w jakim zawarte w pkt 42 zaskarżonego wyroku stwierdzenie Sądu, zgodnie z którym zakwestionowany znak towarowy pozwala na sprzedawanie i świadczenie pod tym szyldem towarów i usług, których jakość może być kontrolowana przez wolny kraj Bawaria, stanowi uzupełniającą podstawę uzasadnienia, należy uznać, że argumentacja wnoszącego odwołanie skierowana przeciwko tej podstawie jest nieistotna dla sprawy (wyrok z dnia 1 lutego 2018 r., Kühne + Nagel International i in./Komisja, C-261/16 P, niepublikowany, EU:C:2018:56, pkt 69; a także postanowienie z dnia 14 stycznia 2016 r., Royal County of Berkshire Polo Club/OHIM, C-278/15 P, niepublikowane, EU:C:2016:20, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

71 Wynika z tego, że należy oddalić pierwszą część zarzutu drugiego jako częściowo bezzasadną, a w pozostałym zakresie nieistotną dla sprawy.

72 Co się tyczy drugiej części zarzutu drugiego, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wydawanie przez izby odwoławcze na mocy rozporządzenia nr 207/2009 decyzji dotyczących rejestracji oznaczenia jako unijnego znaku towarowego wchodzi w zakres kompetencji ograniczonej, a nie uprawnień dyskrecjonalnych, tak że zgodność z prawem decyzji tychże izb odwoławczych powinna być oceniana wyłącznie na podstawie tego rozporządzenia, zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez sąd Unii (wyrok z dnia 19 stycznia 2012 r., OHIM/Nike International, C-53/11 P, EU:C:2012:27, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo). Ponadto, jak wynika z pkt 44 zaskarżonego wyroku, system unijnych znaków towarowych jest systemem autonomicznym, złożonym

ze zbioru norm i zmierzającym do osiągnięcia szczególnych dla niego celów, a jego stosowanie jest niezależne od wszelkich systemów krajowych (wyrok z dnia 12 grudnia 2013 r., Rivella International/OHIM, C-445/12 P, EU:C:2013:826, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).

73 Z powyższego wynika, że Sąd nie był zobowiązany do wzięcia pod uwagę postanowienia Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości) z dnia 8 marca 2012 r. W związku z tym część drugą zarzutu drugiego należy oddalić jako bezzasadną.

74 Zarzut drugi należy zatem w całości oddalić.

W przedmiocie zarzutu trzeciego

Argumentacja stron

75 Zarzut trzeci, który dotyczy naruszenia art. 52 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009, dzieli się na dwie części. W pierwszej części wnoszący odwołanie twierdzi, po pierwsze, że Sąd naruszył prawo, orzekając w pkt 55 zaskarżonego wyroku, iż z akt sprawy nie wynika, że zakwestionowany znak towarowy był używany jeszcze przed datą jego rejestracji w celach sprzedaży swoistych artykułów pamiątkowych i proponowania szczególnych usług. Z jednej strony wnoszący odwołanie przedstawił bowiem liczne przykłady pamiątek opatrzonych napisem „Neuschwanstein” w załączniku do skargi w pierwszej instancji. Z drugiej strony wolny kraj Bawaria, jako właściciel zamku, jest obecny na miejscu i powinien mieć wiedzę na temat sprzedaży artykułów pamiątkowych opatrzonych tą nazwą.

76 Po drugie, Sąd naruszył zdaniem wnoszącego odwołanie prawo, uznając w pkt 57 zaskarżonego wyroku, że wezwanie do zaprzestania naruszeń skierowane w dniu 12 czerwca 2008 r. przez wolny kraj Bawaria do spółki N. nie świadczy o jego zamiarze zarejestrowania w złej wierze zakwestionowanego znaku towarowego w celu uniemożliwienia osobom trzecim używania oznaczenia „NEUSCHWANSTEIN”. Wnoszący odwołanie przytacza w tym względzie oświadczenie rzecznika wolnego kraju Bawaria, które świadczy o tym zamiarze.

77 W drugiej części zarzutu trzeciego wnoszący odwołanie podnosi, że Sąd niesłusznie wykluczył w pkt 58 zaskarżonego wyroku złą wiarę wolnego kraju Bawaria na tej podstawie, że realizuje on uzasadniony cel zachowania i ochrony miejsca muzealnego. Uważa on, że wyrok z dnia 11 czerwca 2009 r., Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli (C-529/07, EU:C:2009:361), do którego Sąd się odnosi, nie pozwala na stwierdzenie, że uzasadniony cel wyklucza złą wiarę. Aby dokonać oceny złej wiary, jego zdaniem należy oprzeć się na zastosowanych w tym celu środkach.

78 EUIPO i wolny kraj Bawaria utrzymują, że zarzut trzeci jest niedopuszczalny, a w każdym razie bezzasadny.

Ocena Trybunału

79 Co się tyczy pierwszej części zarzutu trzeciego, należy wskazać, że w pkt 55 zaskarżonego wyroku Sąd w szczególności stwierdził, że wnoszący odwołanie nie przedstawił dowodów pozwalających na wykazanie obiektywnych okoliczności, w ramach których wolny kraj Bawaria miał wiedzę na temat tego, iż wnoszący odwołanie lub inne osoby trzecie sprzedają niektóre z rozpatrywanych towarów i usług. W pkt 57 wspomnianego wyroku Sąd zbadał wezwanie do zaprzestania naruszeń skierowane w dniu 12 czerwca 2008 r. przez wolny kraj Bawaria do spółki N. i zauważył w tym względzie, że zgłoszenie do rejestracji krajowego słownego znaku towarowego NEUSCHWANSTEIN zostało dokonane przez tę spółkę w dniu 15 stycznia 2008 r. Sąd zauważył zaś, że wolny kraj Bawaria dokonał z jednej strony w dniu 28 stycznia 2005 r. zgłoszenia do rejestracji słownego krajowego znaku towarowego NEUSCHWANSTEIN w Deutsches Patent- und Markenamt (niemieckim urzędzie ds.

patentów i znaków towarowych), który go zarejestrował w dniu 4 października 2005 r., a z drugiej strony w dniu 11 lipca 2003 r. zgłoszenia do rejestracji unijnego graficznego znaku towarowego w EUIPO, które go zarejestrowało w dniu 14 września 2006 r. Sąd stwierdził na tej podstawie, że to spółce N. był już wcześniej znany znak towarowy wolnego kraju Bawaria, a nie odwrotnie, a tym samym, że kraj ten nie dał świadectwa złej wiary.

80 Należy zaś stwierdzić, że poprzez argumentację przedstawioną na poparcie pierwszej części zarzutu trzeciego wnoszący odwołanie stara się w rzeczywistości podważyć oceny dowodów dokonane przez Sąd w pkt 55 i 57 zaskarżonego wyroku, nie powołując się jednak na jakiekolwiek ich przeinaczenie.

81 W tych okolicznościach zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 29 niniejszego wyroku pierwszą część zarzutu trzeciego należy odrzucić jako niedopuszczalną.

82 Co się tyczy drugiej części zarzutu trzeciego, należy stwierdzić, że argumentacja wnoszącego odwołanie opiera się na błędnej interpretacji wyroku z dnia 11 czerwca 2009 r., Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli (C-529/07, EU:C:2009:361).

83 W wyroku tym bowiem, do którego Sąd się odnosi w pkt 58 zaskarżonego wyroku, Trybunał orzekł w istocie w odniesieniu do zamiaru zgłaszającego w momencie dokonywania zgłoszenia do rejestracji unijnego znaku towarowego, że nawet w przypadku, gdy zgłaszający dokonuje zgłoszenia do rejestracji oznaczenia wyłącznie w celu nieuczciwego konkurowania z konkurentem używającym podobnego oznaczenia, nie można wykluczyć, że zgłaszający dąży poprzez rejestrację tego oznaczenia do uzasadnionego celu. Trybunał uściślił, że w szczególności może mieć to miejsce, w przypadku gdy zgłaszający wie w momencie dokonywania zgłoszenia rejestracyjnego, że osoba trzecia, będąca podmiotem rozpoczynającym działalność na rynku, próbuje skorzystać ze wspomnianego oznaczenia, kopiując jego wygląd, co skłania zgłaszającego do zarejestrowania tego oznaczenia, by uniemożliwić wykorzystanie tego wyglądu (wyrok z dnia 11 czerwca 2009 r., Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli, C-529/07, EU:C:2009:361, pkt 47–49). Z tego względu z wyroku tego nie wynika, że ocena złej wiary musi opierać się koniecznie na środkach zastosowanych w celu osiągnięcia takiego celu.

84 Wynika z tego, że drugą część zarzutu trzeciego należy oddalić jako bezzasadną, a w rezultacie zarzut trzeci nie podlega uwzględnieniu.

85 Przy uwzględnieniu całości powyższych rozważań odwołanie nie podlega uwzględnieniu w całości.

W przedmiocie kosztów

86 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, jeżeli odwołanie jest bezzasadne, Trybunał rozstrzyga o kosztach. Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ EUIPO i wolny kraj Bawaria wniosły o obciążenie Bundesverband Souvenir – Geschenke – Ehrenpreise kosztami postępowania, a ten ostatni przegrał sprawę, należy obciążyć go kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

1) Odwołanie zostaje w części odrzucone, a w pozostałym zakresie oddalone.

2) Bundesverband Souvenir – Geschenke – Ehrenpreise eV zostaje obciążony kosztami postępowania.

Podpisy